

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Kernprognose 2013–2060:

Tijdelijk minder geboorten

Coen van Duin (CBS)

Lenny Stoeldraijer (CBS)

December 2013

Inhoud

- 1. Inleiding 2**

- 2. Recente ontwikkeling en vergelijking met de prognose 2012-2060 2**
 - 2.1 Recente bevolkingsontwikkeling 2
 - 2.2 Vergelijking bevolkingsprognose en realisatie voor 2012 en 2013 3

- 3. Bijgestelde veronderstellingen en resultaten 4**
 - 3.1 Geboorte 4
 - 3.2 Sterfte 6
 - 3.3 Immigratie 7
 - 3.4 Emigratie 8
 - 3.5 Bevolkingsontwikkeling 2013-2060 9

- 4. Conclusie 11**

- Literatuur 11

De kernprognose 2013–2060 beschrijft de verwachte ontwikkeling van de Nederlandse bevolking tussen 2013 en 2060. De kernprognose is een update van de *Bevolkingsprognose 2012–2060*, die in december 2012 werd gepubliceerd. In de kernprognose zijn de veronderstellingen voor geboorten, migratie en sterfte voor de eerste prognosejaren geactualiseerd. Voor de lange termijn zijn de veronderstellingen uit de bevolkingsprognose aangehouden. Voor de korte termijn wordt een lager aantal geboortes verwacht en een hoger aantal immigranten. Ook het aantal emigranten zal iets hoger liggen. Per saldo zal de bevolking daardoor iets minder sterk groeien dan in de bevolkingsprognose werd verwacht. In 2060 wordt een bevolkingsomvang van 17,9 miljoen verwacht, 28 duizend personen minder dan volgens de bevolkingsprognose.

1. Inleiding

Het CBS werkt sinds 1996 voor de bevolkingsprognoses met een tweejaarlijkse publicatiecyclus. Aan het eind van elk even jaar wordt een nieuwe prognose voor de lange termijn gepubliceerd. Sinds 2011 wordt in de oneven jaren ook een langetermijnprognose gepubliceerd. Deze bijgestelde bevolkingsprognose wordt de kernprognose genoemd, omdat alleen over de kernvariabelen wordt gepubliceerd. Het betreft uitsluitend het inwonertal en de bevolkingsstromen (geboorte, sterfte, immigratie en emigratie) naar leeftijd en geslacht. In de bevolkingsprognose die in de even jaren uitkomt, wordt ook onderscheid gemaakt naar herkomstsgroepering.

Dit artikel beschrijft de kernprognose voor de periode 2013–2060. Ten opzichte van de bevolkingsprognose 2012–2060 zijn hierin de veronderstellingen voor de korte termijn geactualiseerd op basis van de recente ontwikkelingen. Voor de langetermijnveronderstellingen voor geboorte, sterfte en migratie wordt de bevolkingsprognose 2012–2060 als uitgangspunt genomen.

2. Recente ontwikkeling en vergelijking met de prognose 2012–2060

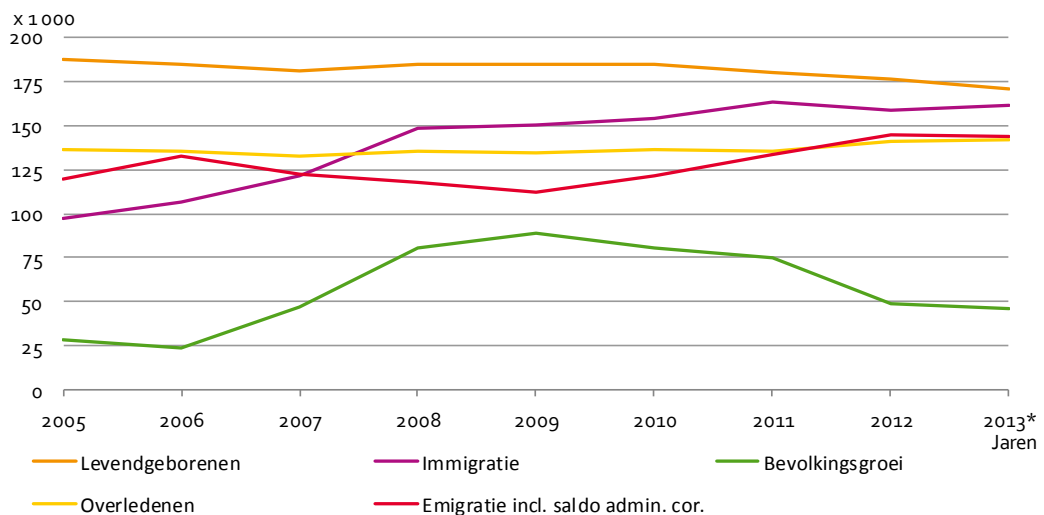
2.1 Recente bevolkingsontwikkeling

Vanaf 2006 trok de bevolkingsgroei drie jaar sterk aan tot bijna 90 duizend personen in 2009. Het aantal geboorten lag hoger dan het aantal overledenen, en ook het aantal immigranten overtrof sinds 2007 de emigratie. De gunstige conjunctuur in de jaren 2006–2007 speelde een rol in de toename van de immigratie, maar ook de uitbreiding van de Europese Unie in 2004 en 2007 en het openstellen van de arbeidsmarkt voor

inwoners van de nieuwe lidstaten in 2007. Ook uit andere werelddelen nam de immigratie toe, zoals de asiel- en arbeidsmigratie uit Afrika en Azië. Daarnaast keerde een deel van de grote groep in Nederland geboren emigranten die in voorgaande jaren vertrokken weer terug. De afname van de emigratie tussen 2006 en 2009 kwam vooral doordat minder in Nederland geboren personen naar het buitenland vertrokken.

Na 2009 steeg de emigratie echter en nam het aantal geboorten af, waardoor de bevolkingsgroei daalde. Na 2011 stagneerde bovendien de stijging van de immigratie en begon het aantal sterfgevallen op te lopen. De bevolkingsgroei nam af tot 49 duizend in 2012. De raming van de bevolkingsgroei in 2013 komt uit op 46 duizend. De emigratie is in 2013 niet verder gestegen. Het aantal geboortes is opnieuw met 5 duizend gedaald. Het aantal immigranten is met 3 duizend toegenomen, het aantal sterfgevallen met duizend.

2.1.1 Bevolkingsontwikkeling 2005–2013

* Geraamde cijfers

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

2.2 Vergelijking bevolkingsprognose en realisatie voor 2012 en 2013

De bevolkingsprognose 2012–2060 onderschatte de bevolkingsgroei in 2012 met 2 duizend personen. Dit kwam vooral doordat het aantal immigranten met bijna 4 duizend was onderschat. Het aantal overledenen was met 1,5 duizend overschat en de emigratie met minder dan duizend personen. De afwijking in het aantal geboorten was minimaal.

De prognose van de bevolkingsgroei in 2013 komt vrijwel overeen met de raming op basis van de voorlopige maandcijfers tot en met oktober van dat jaar. Het aantal immigranten is echter onderschat met 8 duizend personen. Dit wordt gedeeltelijk

teniet gedaan door een onderschatting van 3 duizend van het aantal emigranten. Daarnaast is het aantal levendgeborenen met 5 duizend overschat.

2.2.1 Bevolkingsontwikkeling 2012 en 2013, waarneming en prognose (duizendtallen)

	Waarneming		Prognose		Verskil	
	2012	2013*	2012	2013	2012	2013
Levendgeborenen	176	171	176	176	0	-5
Overledenen	141	142	139	141	1	1
Immigratie	158	161	155	153	4	8
Emigratie incl. saldo admin. cor.	144	144	144	141	1	3
Bevolkingsgroei	49	46	47	46	2	-0

* Geraamde cijfers

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

3. Bijgestelde veronderstellingen en resultaten

De veronderstellingen voor geboorte, sterfte en migratie voor de korte termijn zijn in de kernprognose op basis van de recente ontwikkelingen geactualiseerd. De langetermijnvooruitzichten voor geboorte en migratie zijn ongewijzigd ten opzichte van de laatste bevolkingsprognose. Hetzelfde geldt voor de verwachte trend in de levensverwachting. Wel is het niveau hiervan bijgesteld. (Van Duin en Stoeldraijer, 2013; Beets, De Graaf en Van Duin, 2013; Stoeldraijer, Van Duin en Janssen, 2013; en Van Duin, Nicolaas en Van der Gaag, 2013).

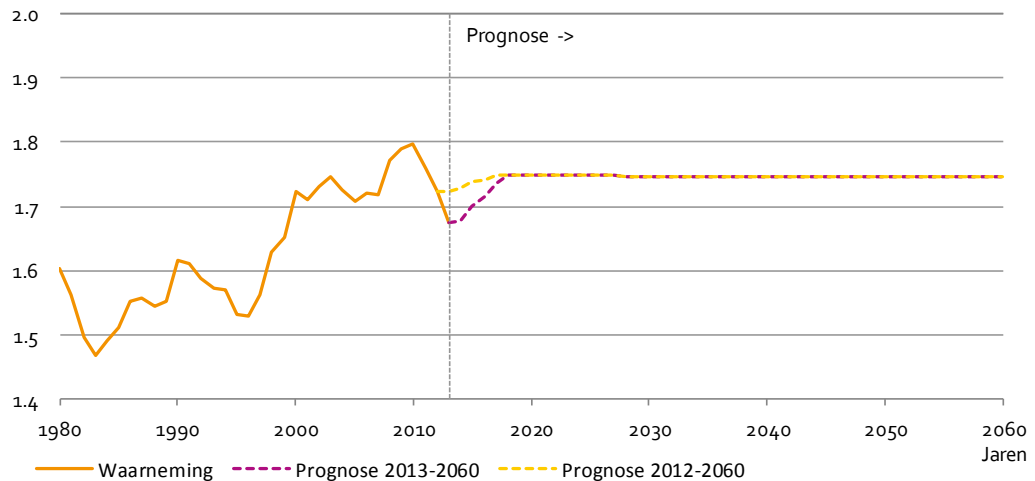
3.1 Geboorte

De bevolkingsprognose uit 2012 veronderstelde dat het gemiddeld kindertal per vrouw, het totale vruchtbaarheidscijfer, in 2013 gelijk zou blijven op 1,72 en daarna zou stijgen naar een structureel niveau van 1,75 vanaf 2018. In 2013 daalde het kindertal echter verder naar 1,67. Aangenomen wordt dat dit samenhangt met uitstel van geboorten door de voortgaande laagconjunctuur en dat het kindertal op termijn weer zal stijgen. In de kernprognose wordt verondersteld dat het gemiddeld kindertal in 2014 op de waarde van 1,67 blijft en vervolgens stijgt naar 1,75 in 2018, conform de bevolkingsprognose.

De eerstkomende jaren wordt verwacht dat het aantal geboortes onder het aantal van de bevolkingsprognose zal liggen vanwege het lagere gemiddeld kindertal. Het aantal geboortes na 2018 volgens de kernprognose is vrijwel gelijk aan de aantallen uit de bevolkingsprognose. Het aantal geboortes neemt naar verwachting toe van 171

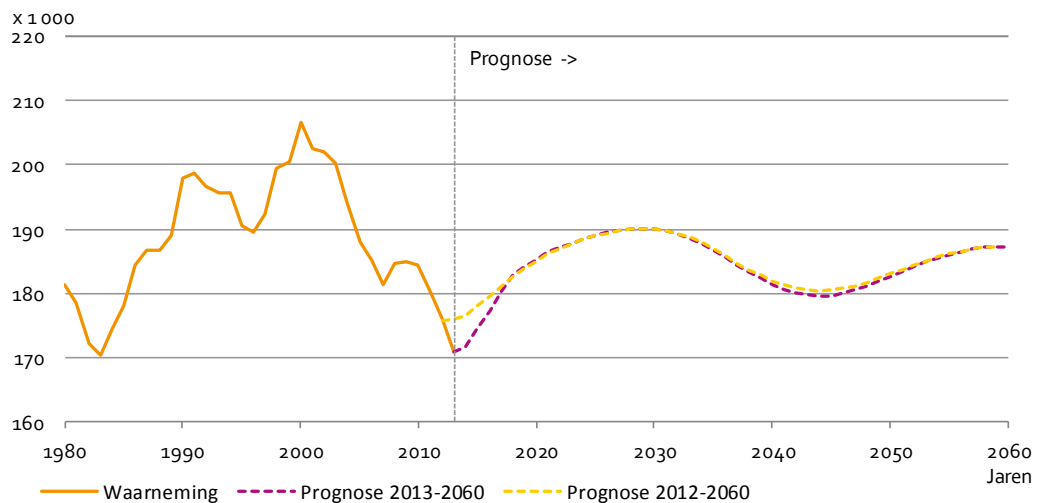
duizend in 2013 tot 190 duizend in 2030. De toename tot 2018 is deels een gevolg van het veronderstelde herstel van het gemiddeld kindertal. De stijgingen en dalingen die na 2018 te zien zijn, met een piek rond 2030 en 2060 en een dal rond 2045, weerspiegelingen het verloop van het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijdsgroepen.

3.1.1 Totale vruchtbaarheidscijfer; waarneming, prognose 2012–2060 en prognose 2013–2060

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

3.1.2 Levendgeborenen; waarneming, prognose 2012–2060 en prognose 2013–2060

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

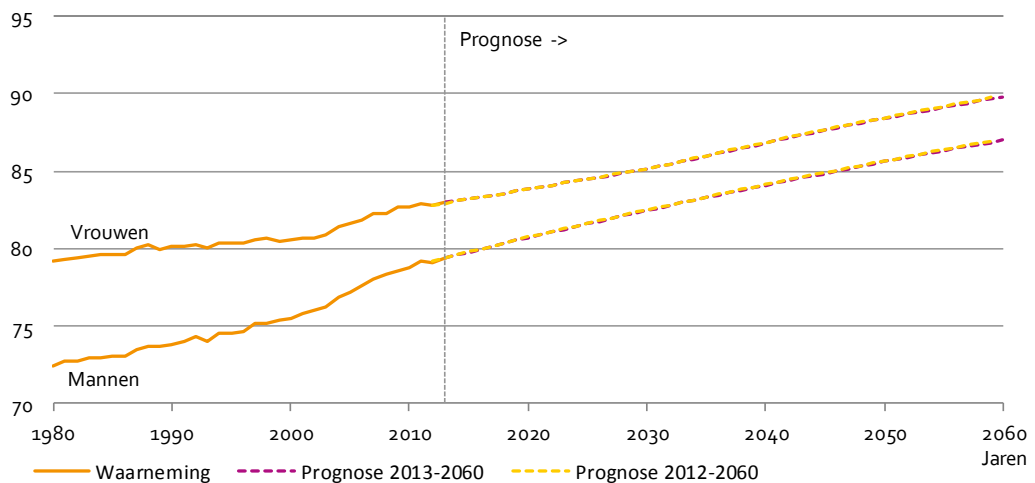
3.2 Sterfte

De geraamde periode-levensverwachting bij geboorte voor 2013 ligt voor mannen 0,03 jaar lager en voor vrouwen 0,02 jaar hoger dan in de bevolkingsprognose van 2012. Dit is een klein verschil en leidt daardoor ook tot een geringe aanpassing van de sterfteveronderstellingen ten opzichte van de bevolkingsprognose.

In de kernprognose worden de sterftetekansen aangepast om aan te sluiten bij de geraamde sterfteaantallen naar leeftijd en geslacht. Vanaf 2018 wordt voor de leeftijdsspecifieke sterftetekansen het geometrische gemiddelde gebruikt van de sterftetekansen volgens de bevolkingsprognose en de bijgestelde sterftetekansen op basis van de prognosefout in 2013. Op deze manier wordt de prognose stabiel gemaakt, minder gevoelig voor jaar-op-jaar fluctuaties in de gerealiseerde sterftetekansen. *Grafiek 3.1.1* toont de periode-levensverwachting berekend op basis van de toekomstige sterftetekansen volgens de kern- en de bevolkingsprognose.

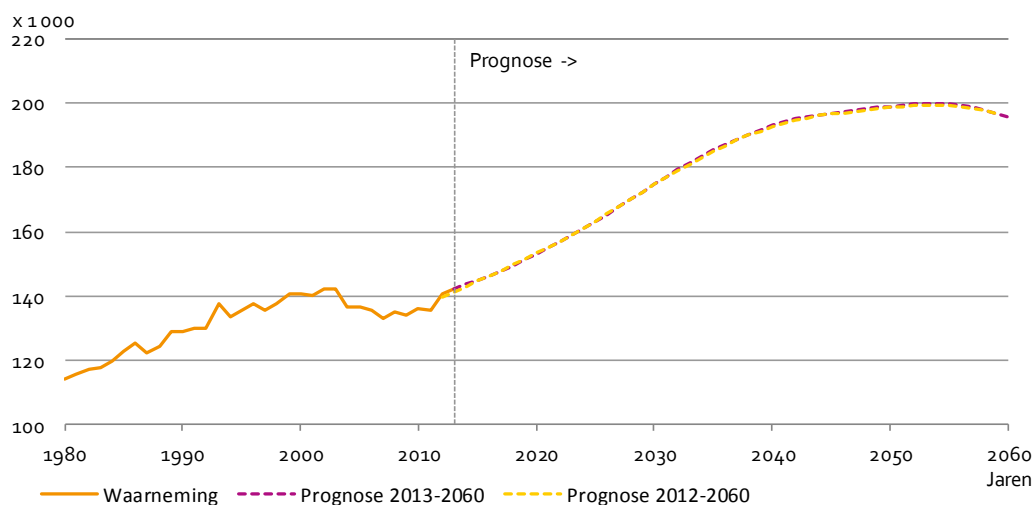
In de komende decennia zal het aantal sterfgevallen fors gaan toenemen door de toenemende vergrijzing. Het aantal sterfgevallen neemt naar verwachting toe van 142 duizend in 2013 naar 200 duizend in 2054. Het verschil met de bevolkingsprognose is minimaal.

3.2.1 Periode-levensverwachting bij geboorte; waarneming, prognose 2012–2060 en prognose 2013–2060

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

3.2.2 Overledenen; waarneming, prognose 2012–2060 en prognose 2013–2060

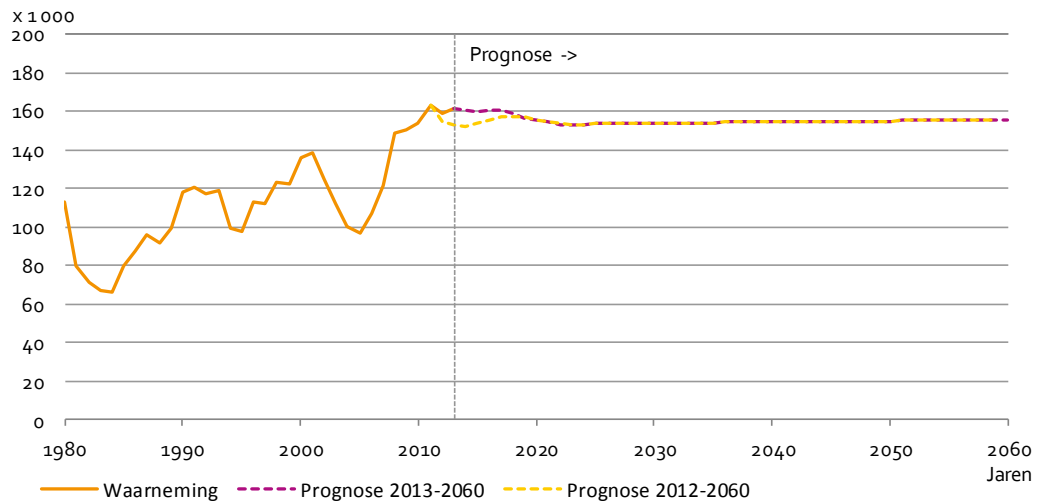
Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

3.3 Immigratie

Omdat immigranten vaak na een aantal jaren weer terugkeren, hangen ontwikkelingen in immi- en emigratieaantallen met elkaar samen. Een toename van het aantal in het buitenland geboren immigranten veroorzaakt in de volgende jaren een toename van het aantal in het buitenland geboren emigranten. Op dezelfde wijze veroorzaakt een toename van het aantal in Nederland geboren emigranten in de jaren daarna een toename van het aantal in Nederland geboren immigranten. Deze onderlinge afhankelijkheid betekent dat veranderingen van de immi- en emigratieaantallen op den duur zichzelf weer deels teniet doen. Om dit effect in de bijstelling van de prognose mee te nemen wordt onderscheid gemaakt tussen eerste-generatie allochtonen en autochtonen/tweede-generatie allochtonen bij het opstellen van de veronderstellingen voor de kernprognose, ook al maakt deze prognose zelf geen onderscheid naar herkomstgroep.

De verschillen in immigratieaantallen met de bevolkingsprognose worden in vijf jaar afgebouwd. Daarboven wordt verrekend dat de komende jaren iets minder immigratie van autochtonen en tweede-generatie allochtonen kan worden verwacht omdat uit deze groep in de jaren 2012–2013 600 minder personen dan verwacht naar het buitenland zijn vertrokken. Daardoor zijn ook de veronderstellingen voor de emigratie van deze groep voor de vijf jaar daarna iets verlaagd. Het effect hiervan op de verwachte immigratie is gering. Vanaf 2019 zijn de immigratieveronderstellingen voor beide prognoses vrijwel gelijk.

3.3.1 Immigratie; waarneming, prognose 2012–2060 en prognose 2013–2060

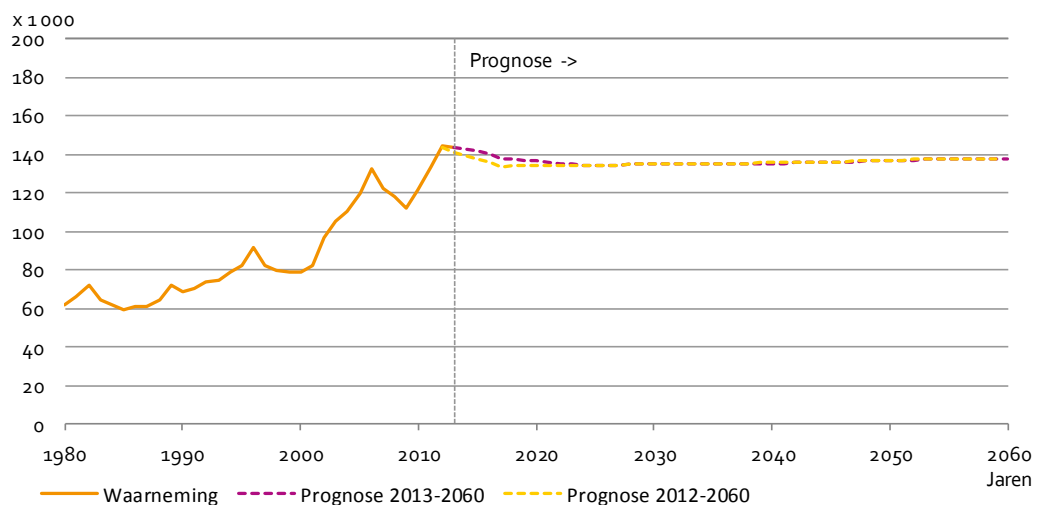

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

3.4 Emigratie

Evenals voor de immigratieaantallen worden de verschillen met de bevolkingsprognose voor de emigratie in vijf jaar afgebouwd. Daarboven wordt nog het effect van het hogere aantal in het buitenland geboren immigranten op de toekomstige emigratie verrekend. Hierdoor vertrekken er volgens de kernprognose ook in 2019 nog ongeveer 2 duizend emigranten meer uit Nederland dan volgens de bevolkingsprognose. Na 2026 is het aantal emigranten volgens beide prognose nagenoeg gelijk.

3.4.1 Emigratie; waarneming, prognose 2012–2060 en prognose 2013–2060

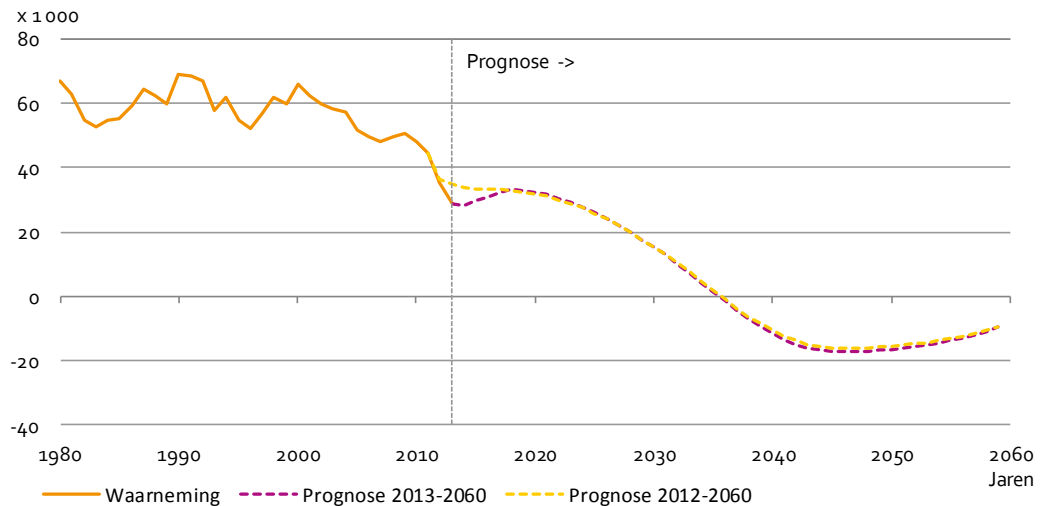

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

3.5 Bevolkingsontwikkeling 2013–2060

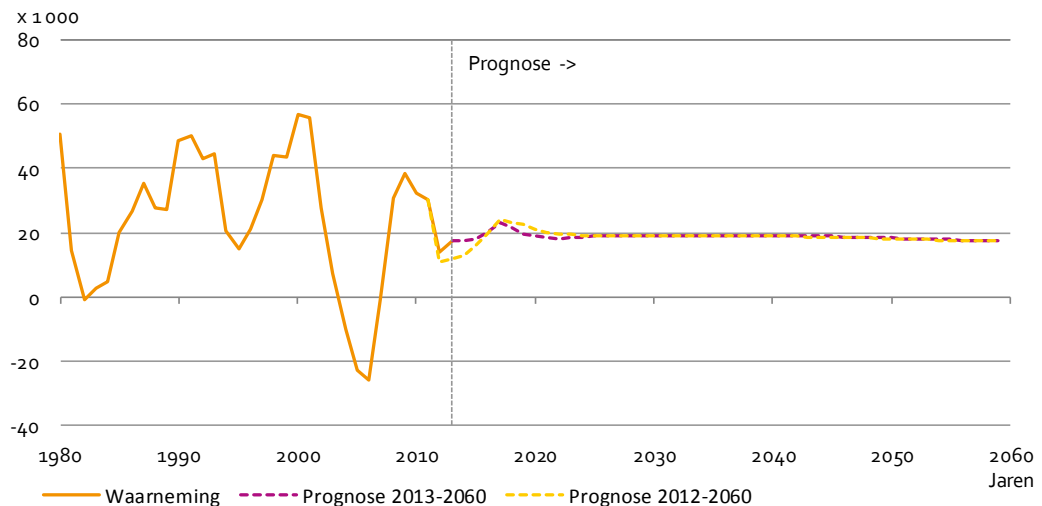
Het lagere aantal geboortes in de kernprognose leidt op korte termijn tot een iets lager geboorteoverschot (geboorte minus sterfte) dan in de bevolkingsprognose van 2012 was verwacht. Ook op de langere termijn ligt het geboorteoverschot volgens de kernprognose iets onder het geboorteoverschot volgens de bevolkingsprognose. Het omslagjaar van natuurlijke groei naar natuurlijke krimp blijft echter wel gelijk (2036).

3.5.1 Geboorteoverschot; waarneming, prognose 2012–2060 en prognose 2013–2060

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

3.5.2 Migratiesaldo; waarneming, prognose 2012–2060 en prognose 2013–2060

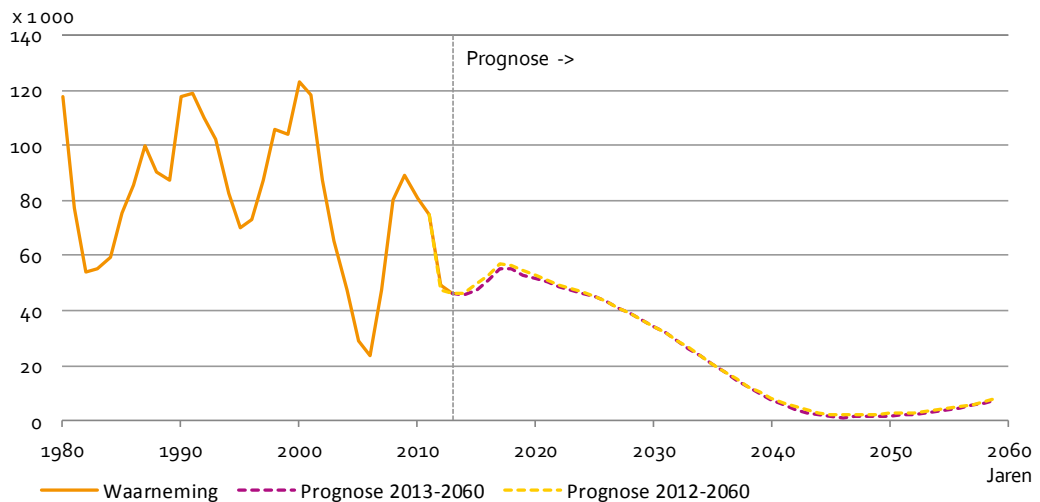
Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

Door de bijgestelde veronderstellingen over de migratie, ligt het migratiesaldo tot 2016 boven het niveau en tussen 2016 en 2026 onder het niveau uit de

bevolkingsprognose. Vanaf 2026 is het migratiesaldo volgens beide prognose nagenoeg gelijk.

De bijgestelde veronderstellingen zorgen ervoor dat de bevolking de komende decennium minder sterk groeit dan eerder is verondersteld, maar het verschil is klein. Evenals volgens de bevolkingsprognose, wordt in de kernprognose verwacht dat de dalende bevolkingsgroei vanaf 2046 omslaat in een stijgende bevolkingsgroei.

3.5.3 Bevolkingsgroei; waarneming, prognose 2012–2060 en prognose 2013–2060

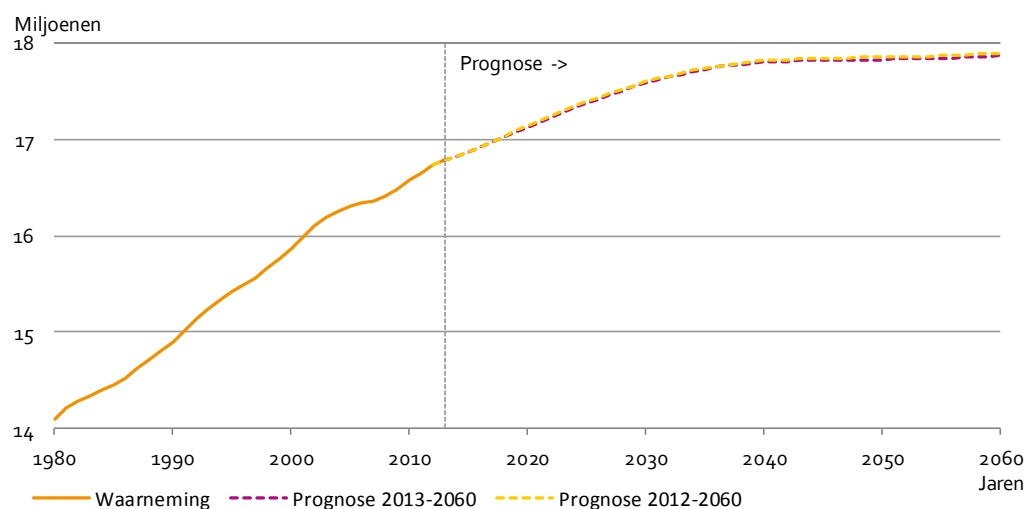

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

Volgens de kernprognose zal de bevolking in Nederland toenemen van 16,8 miljoen in 2013 tot 17,9 miljoen in 2060. Tot 2016 ligt de verwachte bevolkingsomvang volgens de kernprognose net boven de bevolkingsomvang uit de bevolkingsprognose 2012. Doordat de bevolking volgens de kernprognose vanaf 2013 minder snel zal groeien, ligt de bevolkingsomvang na 2016 onder de bevolkingsomvang volgens de bevolkingsprognose. In 2060 zal het verschil zijn opgelopen tot 28 duizend personen.

De toekomstige leeftijdsopbouw volgens de kernprognose verschilt nauwelijks van die uit de bevolkingsprognose van 2012. Het aantal 65-plussers zal toenemen van 2,8 miljoen in 2013 naar 4,7 miljoen in 2060. Het aantal 20- tot 65-jarigen zal afnemen van 10,1 miljoen in 2013 tot 9,3 miljoen in 2039, en daarna weer licht toenemen, om vervolgens uit te komen op 9,4 miljoen in 2060. Het aantal 0- tot 20-jarigen zal schommelen tussen 3,6 en 3,9 miljoen, als gevolg van de fluctuaties van het aantal geboortes.

3.5.4 Bevolkingsomvang; waarneming, prognose 2012–2060 en prognose 2013–2060

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

4. Conclusie

De kernprognose 2013–2060 heeft tot beperkte aanpassingen geleid van de veronderstellingen van de bevolkingsprognose 2012–2060. De onderschatting van de immigratie en de overschatting van het aantal geboortes in 2013 zorgen voor een lager aantal geboortes en een hoger aantal immigranten voor de korte termijn. Voor de lange termijn houdt dit in dat de bevolking tussen 2013 en 2060 zal toenemen met 1,09 miljoen personen, tegen 1,11 miljoen volgens de bevolkingsprognose uit 2012.

Literatuur

Beets, G., A. de Graaf, C. van Duin (2013), *Bevolkingsprognose 2012-2060: veronderstellingen over de geboorte*, Bevolkingstrends, oktober 2013.

Duin, C. van, L. Stoeldraijer (2013), *Bevolkingsprognose 2012–2060: Langer leven, langer werken*, Bevolkingstrends, november 2013.

Duin, C. van, H. Nicolaas, N. van der Gaag (2013), *Bevolkingsprognose 2012-2060: veronderstellingen migratie*, Bevolkingstrends, december 2013.

Stoeldraijer, L., C. van Duin, F. Janssen (2013), *Bevolkingsprognose 2012-2060: model en veronderstellingen betreffende de sterfte*, Bevolkingstrends, juni 2013.